

Biblioteka Policjanta Prewencji

Kazimierz Tatara

**KONTROLA POBYTU CUDZOZIEMCÓW
W POLSCE**

(materiał dydaktyczny)

Według stanu prawnego na wrzesień 2012 roku

SŁUPSK 2012

**Materiał opracowany w Zakładzie Ogólnozawodowym
Szkoły Policji w Słupsku**

Redakcja merytoryczna: Jarosław Zygowski

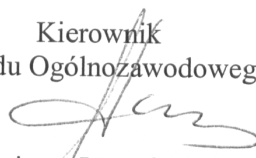
Redakcja językowa i korekta: Grażyna Szot

Projekt okładki: Marcin Jedynak

Druk: Andrzej Block

Zatwierdzam i wprowadzam
do użytku jako materiał dydaktyczny

Kierownik
Zakładu Ogólnozawodowego

mł. insp. Jerzy Sadlak

Spis treści

Wstęp	5
1. Dokumenty wydawane obywatelom państw trzecich	7
1.1. Wizy Schengen i wizy krajowe	7
1.2. Pozwolenia pobytowe	11
1.3. Mały ruch graniczny	14
2. Kontrola pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	18
2.1. Pobyt cudzoziemców w ramach ruchu bezwizowego	18
2.2. Pobyt cudzoziemców w ramach ruchu wizowego – wiza jednolita typu C	19
2.3. Pobyt cudzoziemców w ramach ruchu wizowego – wiza krajowa typu D	21
2.4. Pobyt cudzoziemców, którym wydano pozwolenie pobytowe	22
2.5. Pobyt cudzoziemców w ramach małego ruchu granicznego	23
2.6. Pobyt cudzoziemców będących członkami załóg statków morskich	25
2.7. Pobyt cudzoziemców będących członkami załóg statków powietrznych	27
3. Kontrola pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin	29
Załączniki	35
Wykaz fotografii	47
Bibliografia	48

Ta strona jest pusta

Wstęp

Celem tej pracy jest przybliżenie policjantom regulacji prawnych związanych z pobytem cudzoziemców, obywateli państw Unii Europejskiej i członków ich rodzin w Polsce oraz regulacji prawnych przyjętych w ramach małego ruchu granicznego. Zakresem zainteresowania jest obszar zagadnień powiązany z kontrolą legalności pobytu tych osób na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach

Art. 85. 1. Organy Straży Granicznej i Policji sprawują kontrolę legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2011 r. zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski, według danych Komendy Głównej Straży Granicznej, przekroczyło 19,4 mln cudzoziemców. Statystykę małego ruchu granicznego na granicy polsko-ukraińskiej prezentuje poniższy wykres.

Wykres. Mały ruch graniczny na granicy polsko-ukraińskiej według kwartałów

Źródło: Dane raportu GUS.

Ta strona jest pusta

1. Dokumenty wydawane obywatelom państw trzecich

Obywatele państw trzecich **objętych obowiązkiem wizowym** mogą wjechać na terytorium Polski, jeżeli posiadają jeden z wymienionych dokumentów:

- wizę Schengen (C),
- polską wizę krajową (D),
- kartę pobytu,
- zezwolenie na pobyt lub wizę krajową wydane przez inne państwo Schengen.

Wykaz państw, których obywatele są zwolnieni z wymogu posiadania wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych państw obszaru Schengen, zawiera załącznik 1.

1.1. Wizy Schengen i wizy krajowe

Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. został ustanowiony *Wspólnotowy Kodeks Wizowy*, który reguluje w sposób jednolity dla wszystkich państw obszaru Schengen warunki i procedury wydawania, odmowy, unieważniania i cofania wiz Schengen, a także warunki ich przedłużania. Polskie organy stosują się do uregulowań zawartych w *Kodeksie* od 5 kwietnia 2010 r.

Wizy wydaje się jako:

- wizy Schengen,
- wizy krajowe.

Wizy Schengen są zezwoleniami na tranzyt lub planowany pobyt nie przekraczający 90 dni w dowolnym sześciomiesięcznym okresie na terytorium Schengen, licząc od dnia pierwszego wjazdu i dzielą się na:

- wizy jednolite C (ważne na terytorium wszystkich państw obszaru Schengen),
- wizy o ograniczonej ważności terytorialnej,
- tranzytowe lotniskowe A.

Wiza krajowa D upoważnia do poruszania się po strefie Schengen przez trzy miesiące w każdym okresie sześciu miesięcy, licząc od dnia pierwszego wjazdu – analogicznie do tytułów pobytowych.

Do państw obszaru Schengen należą (stan na r. 2012): Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Luksemburg, Niderlandy, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Włochy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Czechy, Słowacja, Słowenia, Węgry, a także Norwegia, Liechtenstein, Szwajcaria i Islandia (ostatnie cztery państwa to państwa obszaru Schengen nie należące do Unii Europejskiej).

Wielka Brytania oraz Irlandia są państwami członkowskimi Unii Europejskiej, nie należącymi do państw obszaru Schengen. Do państw tego obszaru nie należą jeszcze Cypr, Bułgaria oraz Rumunia.

FR – FRANCJA
IT – WŁOCHY
LV – ŁOTWA
LT – LITWA
LU – LUKSEMBURG
HU – WĘGRY

FI – FINLANDIA
SE – SZWECJA
IS – ISLANDIA
NO – NORWEGIA
CH – SZWAJCARIA
LI – LIECHTENSTEIN

OD DO

W polach tych wskazuje się okres pobytu, do którego wiza upoważnia swojego posiadacza.

Data, od której zezwala się posiadaczowi wizen na wjazd na terytorium objęte zakresem ważności wizen, wpisywana jest w następujący sposób, po słowie

OD:

- dwie cyfry na oznaczenie dnia; dni od 1 do 9 poprzedza się zerem,
- myślnik,
- dwie cyfry na oznaczenie miesiąca; miesiące od 1 do 9 poprzedza się zerem,
- myślnik,
- dwie cyfry na oznaczenie roku, odpowiadające dwóm ostatnim cyfrom danego roku.

Na przykład zapis: **05-12-07** oznacza: 5 grudnia 2007 r.

Datę oznaczającą ostatni dzień pobytu, do którego wiza upoważnia swojego posiadacza, wpisuje się po słowie **DO** w taki sam sposób jak datę opisaną powyżej. Posiadacz wizen musi opuścić terytorium objęte zakresem ważności wizen do północy tego dnia.

LICZBA WJAZDÓW

Rubryka ta określa, ile razy posiadacz wizen może wjechać na terytorium objęte zakresem ważności wizen. Liczba wjazdów może wynosić jeden, dwa lub więcej. Liczbę tę podaje się, wpisując **01**, **02** lub skrót **MULT**, jeżeli wiza uprawnia do więcej niż dwóch wjazdów.

Wiza traci ważność, gdy całkowita liczba wyjazdów jej posiadacza z terytorium objętego jej ważnością odpowiada liczbie dopuszczalnych wjazdów, nawet jeżeli posiadacz wizen nie wykorzystał maksymalnej liczby dni objętych wizą.

CZAS POBYTU DNI

W polu tym wskazuje się, przez ile dni posiadacz wizen może przebywać na terytorium objętym jej ważnością. Pobyt taki może być ciągły lub – w zależności od liczby dopuszczalnych dni – podzielony na kilka pobytów, o ile zachowana jest dozwolona liczba wjazdów.

Między wyrazami **CZAS POBYTU** oraz **DNI** podaje się liczbę dni, w czasie których zezwala się na pobyt, oznaczając ją dwiema cyframi, przy czym, jeżeli liczba dni jest mniejsza niż 10, jako pierwszą cyfrę wpisuje się **0**. Maksymalna

liczba dni, jaką można wpisać w tym polu, to 90. Jeżeli wydaje się wizę na okres dłuższy niż sześć miesięcy, czas pobytu wynosi 90 dni w ciągu każdego sześciomiesięcznego okresu liczonego od daty pierwszego wjazdu na obszar Schengen.

WYDANA W   DNIA

W pierwszym polu podaje się nazwę miejscowości, w której znajduje się organ wydający wizę, a datę wydania wpisuje się po wyrazie **DNIA**.

NUMER PASZPORTU

Rubryka ta określa numer dokumentu podróży, w którym umieszcza się naklejkę wizową.

Jeżeli osoba, której wydaje się wizę, jest wpisana do paszportu współmałżonka, rodzica lub opiekuna, podaje się numer dokumentu podróży tej osoby.

Jeżeli dokument podróży osoby ubiegającej się o wizę nie jest uznawany przez członkowskie państwo wydające, wizę umieszcza się na oddzielnym arkuszu o jednolitym wzorze przeznaczonym na wizy.

Jeżeli naklejkę wizową umieszcza się na oddzielnym arkuszu, to w tym polu podaje się nie numer paszportu, lecz sześciocyfrowy numer typograficzny, który figuruje na arkuszu.

KATEGORIA WIZY

W polu tym podaje się kategorię wizy, używając liter **A**, **C** lub **D** w następujący sposób:

A – dla wizy lotniskowej,

C – dla wizy jednolitej,

D – dla krajowej wizy długoterminowej.

NAZWISKO, IMIĘ

Najpierw jest wpisywany pierwszy wyraz z pola **NAZWISKO** w dokumencie podróży posiadacza wizy, a po nim pierwszy wyraz ze znajdującego się tam pola **IMIĘ**. Jeżeli liczba znaków składających się na nazwisko i imię przekracza liczbę dostępnych pól, nadliczbowe znaki zastępuje się kropką (.).

UWAGI

Rubryka **UWAGI** zawiera następujące obowiązkowe wpisy:

- 1) Jeżeli wizę wydaje się w imieniu innego państwa członkowskiego, dodaje się następującą uwagę: **R / [kod reprezentowanego państwa członkowskiego].**
- 2) Jeżeli wizę wydaje się do celów tranzytu, dodaje się uwagę: **TRANZYT.**

Rubryka może zawierać też adnotacje w języku państwa członkowskiego wydającego wizę, dotyczące przepisów prawa krajowego.

W Polsce obowiązuje w tym zakresie *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie wiz dla cudzoziemców*.

Oznaczenia celu wydania dla wiz Schengen i wiz krajowych zawiera załącznik 2.

Miejsce odczytu elektronicznego

Sekcja ta składa się z dwóch wierszy po 36 znaków każdy. Ich opis zawiera załącznik 3.

1.2. Pozwolenia pobytowe

Jedną z konsekwencji wejścia Rzeczypospolitej Polskiej do strefy Schengen jest możliwość podróżowania i przebywania na jej terytorium przez obywateli krajów trzecich na podstawie zezwoleń pobytowych wydanych przez jedno z państw obszaru Schengen.

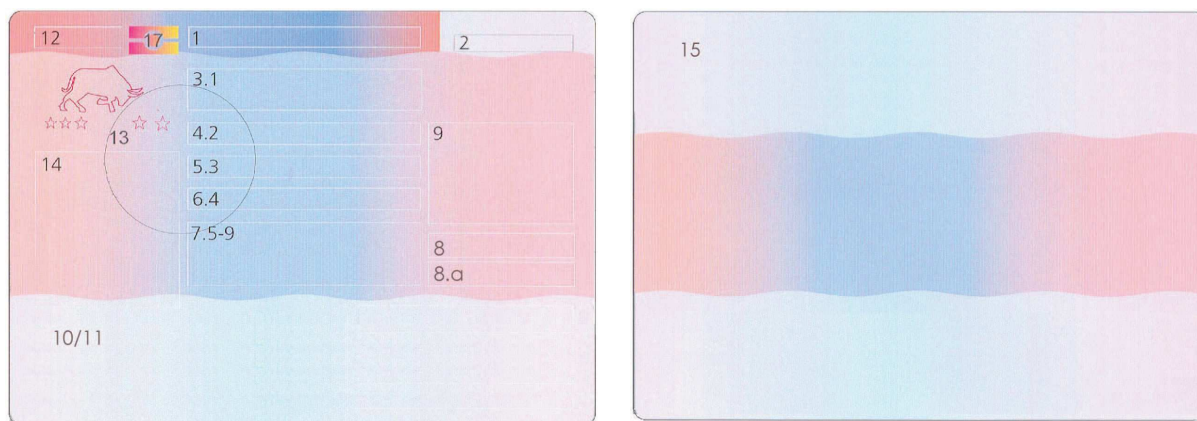
Na obszarze Schengen obowiązuje *Rozporządzenie Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiające jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich*.

Rozporządzenie ustala, że dokument pobytowy jest sporządzany jako odrębny dokument plastikowy w formacie ID 1 lub ID 2. Zgodnie z tym rozporządzeniem w okresie przejściowym dokumenty pobytowe można nadal wydawać w formie naklejki. Z uwagi na powyższe mogą zdarzyć się przypadki posiadania przez cudzoziemców dokumentów pobytowych wydanych w formie naklejki, chociaż od dnia 20 maja 2011 r. regułą powinno być, że dokument pobytowy jest wydany w formie karty plastikowej.

Fot. 2. i 3. Dokument pobytowy wydawany obywatelom państw trzecich w formacie ID 1 – awers i rewers

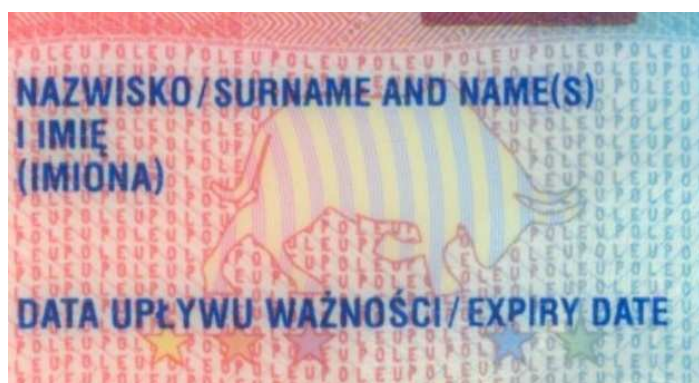
Źródło: *Rozporządzenie Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiające jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich*.

Fot. 4. i 5. Dokument pobytowy wydawany obywatelom państw trzecich w formie ID 2 – awers i rewers

Źródło: Rozporządzenie Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiające jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich.

Dokumenty pobytowe wykonane według jednolitego wzoru łatwo jest rozpoznać po obecnym na nim logo przedstawiającym byka:

Fot. 6. Logo nanoszone na pozwolenia pobytowe według jednolitego wzoru

Źródło: Centrum Personalizacji Dokumentów MSW.

Dokument pobytowy zawiera poniższe wpisy:

- 1 – tytuł dokumentu (dokument pobytowy) w języku (językach) państwa wydającego,
- 2 – numer dokumentu,
- 3.1 – nazwisko i imię (imiona),
- 4.2 – **Ważny do** – określa datę ważności lub kiedy sytuacja tego wymaga, zapis wskazujący ważność bezterminową,
- 5.3 – miejsce wydania dokumentu i początek okresu ważności,
- 6.4 – rodzaj zezwolenia – konkretny rodzaj dokumentu pobytowego wydane-go przez państwo Schengen obywatelowi państwa trzeciego,
- 7.5–9 – **Uwagi** – państwa Schengen mogą wprowadzać zapisy szczegółów i wskazówek do użytku krajowego, konieczne w świetle przepisów ich

- prawa krajowego w sprawie obywateli państw trzecich, w tym wskazówek odnoszących się do pozwoleń na pracę,
- 8** – podpis i pieczęć organu wydającego i / lub podpis posiadacza,
  - 9** – pole zadrukowane zawiera państwowe godło państwa wydającego dokument dla odróżnienia dokumentu pobytowego oraz dla zabezpieczenia informacji na temat kraju jego pochodzenia,
  - 10/11** – pole odczytu maszynowego,
  - 12** – efekt kątowy z elementami metalizacji, w tym kod kraju państwa Schengen, jeżeli stosuje się naklejkę,
  - 13** – OVD (hologram zmiennobrazowy) (kinegram lub znak równorzędny),
  - 14** – jeżeli dokument pobytowy sporządza się w postaci odrębnego dokumentu, w tym miejscu umieszczone jest zdjęcie potwierdzające tożsamość i jest ono zabezpieczone dzięki scaleniu go ze strukturą karty lub za pomocą laminatu do laminowania na gorąco, przy czym w każdym przypadku jest stosowany hologram zmiennobrazowy. Jeżeli dokument pobytowy sporządza się w postaci naklejki, powierzchnia ta zawiera zdjęcie wykonane zgodnie z normami wysokiej jakości,
  - 15** – w przypadku odrębnego dokumentu, na rewersie umieszcza się następujące dodatkowe rubryki informacyjne:
    - data i miejsce urodzenia,
    - obywatelstwo,
    - płeć,
    - uwagi.

Można także podać adres posiadacza zezwolenia.

Wykaz dokumentów pobytowych wydawanych na obszarze Schengen jest dostępny w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Dokument nosi nazwę: *Aktualizacja wykazu dokumentów pobytowych zgodnie z art. 2 pkt 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen)*. Najnowszą wersję tego dokumentu (początek 2012 r.) można uzyskać np. na stronie www.eur-lex.europa.eu pod numerem sygnatury Dziennika Urzędowego: 2011/C 201/01. Śledząc w Internecie wspomniany dokument, można w przyszłości uzyskać kolejne uaktualnione wykazy.

Wykaz obejmuje dwie kategorie dokumentów pobytowych:

- dokumenty pobytowe wydawane przez państwa członkowskie zgodnie z jednolitym wzorem określonym w *Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającym jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich*, które znajdują się w pkt 1 wykazu,
- wszystkie inne dokumenty wydawane obywatelom państw trzecich upoważniające do pobytu w państwie członkowskim lub do ponownego wjazdu na jego terytorium, z wyjątkiem dokumentów pobytowych zezwalających na

pobyt czasowy, do momentu rozpatrzenia pierwszego wniosku o dokument pobytowy lub wniosku o azyl, które znajdują się w pkt 2 wykazu.

Załącznik 4 jest przykładowym fragmentem wykazu i prezentuje dokumenty pobytowe wydawane przez Estonię.

Zezwolenie pobytowe wydane przez stronę polską nosi nazwę karty pobytu. Karta pobytu pozwala stwierdzić tożsamość cudzoziemca w Polsce przez okres ważności wskazany w dokumencie. Wraz z dokumentem podróży uprawnia posiadacza karty do wielokrotnego przekraczania granicy bez konieczności uzyskiwania wiz.

Karta pobytu jest wydawana cudzoziemcowi, który uzyskał:

- 1) zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony (ważność przez okres zezwolenia),
- 2) zezwolenie na osiedlenie się (ważność 10 lat),
- 3) zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE (ważność pięciu lat).

Kartę pobytu wydaje się także cudzoziemcom, którzy uzyskali ochronę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zależnie od rodzaju udzielonej ochrony różnicowany jest okres ważności karty pobytu wydanej cudzoziemcowi. Okresy te wynoszą:

- 1) trzy lata w przypadku nadania statusu uchodźcy,
- 2) dwa lata w sytuacji korzystania z ochrony uzupełniającej,
- 3) jeden rok w przypadku udzielenia zgody na pobyt tolerowany.

Fot. 7. i 8. Karta pobytu – awers i rewers

Źródło: Centrum Personalizacji Dokumentów MSW.

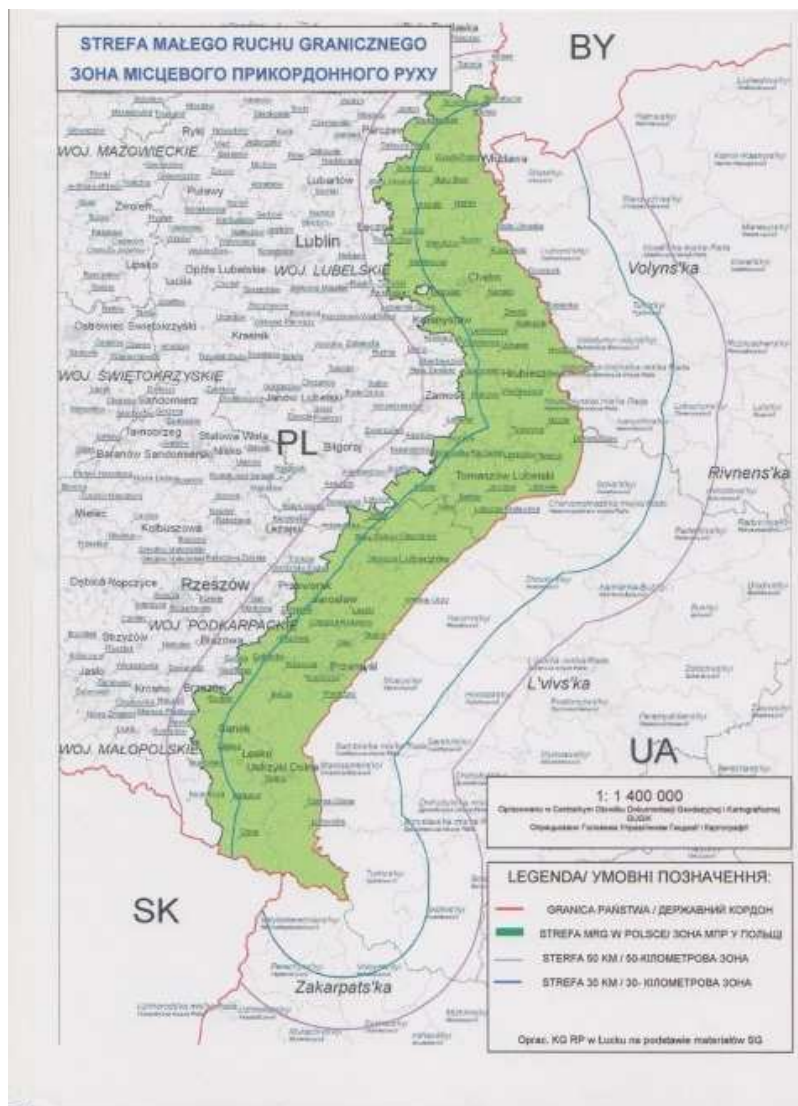
1.3. Mały ruch graniczny

Mały ruch graniczny (MRG) oznacza regularne przekraczanie zewnętrznej granicy lądowej przez osoby zamieszkujące strefę przygraniczną w celu pobytu w strefie przygranicznej drugiego kraju, np. ze względów społecznych, kulturalnych, uzasadnionych powodów ekonomicznych lub ze względów rodzinnych, przez okres nieprzekraczający ustanowionych limitów czasu.

Mały ruch graniczny pomiędzy Polską a Ukrainą

28 marca 2008 r. została podpisana w Kijowie umowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a gabinetem ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, a 22 grudnia 2008 r. w Warszawie Protokół o zmianie umowy o zasadach małego ruchu granicznego.

Wykaz jednostek podziału administracyjnego (miejscowości) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy zaliczonych do strefy przygranicznej tworzących strefę małego ruchu granicznego jest dostępny w załączniku nr 1 do wskazanej umowy i protokołu. Strefa przygraniczna po polskiej stronie jest oznaczona kolorem zielonym na poniżej przedstawionej mapie.

Fot. 9. Strefa małego ruchu granicznego między Polską a Ukrainą

Źródło: www.luckkg.polemb.net, według stanu na 31 maja 2012 r.

Mieszkańcom strefy przygranicznej może być wydane **zezwole**nie na **przekraczanie granicy** w ramach małego ruchu granicznego, jeśli spełniają następujące wymagania:

- posiadają ważny dokument podróży, uprawniający do przekraczania granicy państwowej,

- b) potwierdzą fakt posiadania miejsca stałego zamieszkania w strefie przygranicznej przez okres nie krótszy niż trzy lata oraz istnienie uzasadnionych powodów do częstego przekraczania granicy w ramach małego ruchu granicznego,
- c) nie są osobami, wobec których dokonano wpisu do celów odmowy wjazdu w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS),
- d) nie są uważani za osoby stanowiące zagrożenie porządku publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych państw objętych umową ani też żadnego z państw Schengen, a w szczególności nie podlegają zakazowi wjazdu na ich terytorium.

Fot. 10. i 11. Zezwolenie na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego – awers i rewers

Źródło: Centrum Personalizacji Dokumentów MSW.

Zezwolenie uprawnia jego posiadacza do przekraczania wspólnej granicy bez konieczności posiadania wizy oraz pobytu w strefie przygranicznej drugiego państwa do 60 dni każdorazowo od dnia przekroczenia granicy, ale nie więcej niż łącznie 90 dni w okresie każdego sześciu miesięcy liczonych od dnia pierwszego przekroczenia granicy.

Mały ruch graniczny pomiędzy Polską a Rosją

14 grudnia 2011 r. przedstawiciele władz Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej podpisali w Moskwie umowę o małym ruchu granicznym między obwodem kaliningradzkim a częścią Pomorza, Warmii i Mazur.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej strefę przygraniczną stanowią następujące jednostki administracyjne:

- a) **województwo pomorskie:** powiat pucki, miasto Gdynia, miasto Sopot, miasto Gdańsk, powiat gdański, powiat nowodworski, powiat malborski,
- b) **województwo warmińsko-mazurskie:** miasto Elbląg, powiat elbląski, powiat braniewski, powiat lidzbarski, powiat bartoszycki, miasto Olsztyn, powiat olsztyński, powiat kętrzyński, powiat mrągowski, powiat węgorzewski, powiat giżycki, powiat gołdapski, powiat olecki.

Poniższa mapa obrazuje strefę małego ruchu granicznego między Rzeczypospolitą Polską a Federacją Rosyjską.

Fot. 12. Strefa małego ruchu granicznego między Polską a Rosją

Źródło: www.trójmiasto.gazeta.pl, według stanu na 31 maja 2012 r.

Wydawanie mieszkańcom strefy przygranicznej **zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego** jest regulowane w umowie polsko-rosyjskiej w sposób bardzo podobny do opisanej wyżej umowy polsko-ukraińskiej.

Zezwolenie uprawnia mieszkańca strefy przygranicznej jednego państwa do wjazdu i pobytu w strefie przygranicznej drugiego państwa każdorazowo do 30 dni, licząc od dnia wjazdu, jednakże łączny okres pobytu nie może przekraczać 90 dni w okresie każdych sześciu miesięcy liczonych od dnia pierwszego wjazdu.

2. Kontrola pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

2.1. Pobyt cudzoziemców w ramach ruchu bezwizowego

Cudzoziemcy mogą wjechać i przebywać na terytorium Polski w ramach ruchu bezwizowego, jeżeli są obywatelami państwa wymienionego w załączniku *Rozporządzenia Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu.*

Pobyt bezwizowy nie może przekroczyć trzech miesięcy w okresie sześciu miesięcy liczonych od dnia pierwszego wjazdu na obszar państw Schengen. Podany tu okres trzech miesięcy dotyczy łącznego czasu pobytu na całym obszarze Schengen.

Aby uzyskać prawo ponownego wjazdu na terytorium Polski lub innych państw obszaru Schengen w ramach ruchu bezwizowego, po wykorzystaniu prawa do trzymiesięcznego łącznego pobytu na tym obszarze, cudzoziemiec musi opuścić terytorium państw obszaru Schengen. Ponowne prawo wjazdu cudzoziemiec uzyskuje po upływie pierwszego okresu sześciomiesięcznego, liczonego od dnia pierwszego wjazdu.

Jeśli suma dni pobytów liczona od początku sześciomiesięcznego okresu rozliczeniowego jest mniejsza od trzech miesięcy, cudzoziemcowi przysługuje prawo do kolejnego wjazdu i pobytu, ale konieczne będzie opuszczenie tego obszaru nie później niż przed upływem liczonych łącznie trzech miesięcy pobytu w ramach aktualnego sześciomiesięcznego okresu rozliczeniowego.

Kontrola czasu pobytu na obszarze państw Schengen

Kontrola czasu pobytu cudzoziemca na obszarze państw Schengen w ramach pobytu bezwizowego wykonywana jest na bazie stempli wbijanych w dokumencie podróży cudzoziemca przez służby graniczne państw obszaru Schengen podczas przekraczania granic zewnętrznych.

Wyróżniamy dwa rodzaje stempli:

- stemple wjazdowe o kształcie prostokąta o ostrych narożnikach,
- stemple wjazdowe o kształcie prostokąta z zaokrąglonymi narożnikami.

Fot. 13.–15. Stemple wjazdowe na obszar państw Schengen

Źródło: www.wikipedia.pl, według stanu na 12 kwietnia 2012 r.

Fot. 16.–19. Stemple wyjazdowe z obszaru państw Schengen

Źródło: www.wikipedia.pl, według stanu na 12 kwietnia 2012 r.

Wykonując kontrolę legalności pobytu cudzoziemca w ramach ruchu bezwizowego, należy kolejno:

- odnaleźć w dokumencie podróży najstarszy stempel wjazdowy do państw obszaru Schengen,
- ustalić, czy od dnia pierwszego wjazdu minęło sześć miesięcy. Jeśli minęło, wyliczyć datę rozpoczęcia się aktualnego sześciomiesięcznego okresu rozliczeniowego, jeśli nie minęło – przyjmujemy datę pierwszego wjazdu jako datę rozpoczęcia aktualnego okresu rozliczeniowego,
- biorąc za podstawę datę rozpoczęcia okresu rozliczeniowego, sumujemy dni pobytu w okresach, dla których daty na stemplach wjazdowych i wyjazdowych są późniejsze od daty rozpoczęcia okresu rozliczeniowego. Należy pamiętać o wliczeniu do sumy okresu pobytu od dnia z ostatniego stempla wjazdowego do dnia bieżącego. Ustalona tu suma nie może być większa od 90, jeśli jest większa – pobyt jest nielegalny.

2.2. Pobyt cudzoziemców w ramach ruchu wizowego – wiza jednolita typu C

Wiza jest zezwoleniem wydawanym cudzoziemcowi przez powołany do tego celu organ, uprawniającym go do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub innych państw obszaru Schengen oraz pobytu na nim w czasie, w celu i na warunkach w nim określonych.

Wykonując kontrolę legalności pobytu cudzoziemca na podstawie wizej jednolitej typu C, należy kolejno:

- 1) sprawdzić jej ważność terytorialną na obszarze Polski:
  - a) jeśli w polu **WAŻNA NA** dokonano wpisu **państwa Schengen**, wiza jest ważna w Polsce,
  - b) jeśli wiza ma ograniczoną ważność terytorialną, wizę uznajemy za **nieważną** w Polsce, jeśli:
    - pojawią się po słowach **państwa Schengen** znaki: (**- PL**),
    - w polu **WAŻNA NA** zamiast słów **państwa Schengen** zostaną użyte kody lub nazwy państw uznających wizę i brak będzie wśród nich kodu **PL** lub nazwy naszego kraju,
- 2) sprawdzić jej ważność terminową:
  - a) odczytać wpisy z pól **OD** i **DO**, okres tak ustalony jest okresem ważności wizej (może to być okres dłuższy niż sześć miesięcy, mamy wówczas do czynienia z tzw. wizą odnawialną – najdłuższy okres jej ważności może wynosić pięć lat),
  - b) ustalić datę pierwszego wjazdu z najstarszego stempla wjazdowego na obszar Schengen w ustalonym powyżej okresie,
  - c) ustalić, czy od dnia pierwszego wjazdu minęło sześć miesięcy. Jeśli minęło, wyliczyć datę rozpoczęcia się aktualnego sześciomiesięcznego okresu rozliczeniowego. Jeśli nie minęło – przyjmujemy datę pierwszego wjazdu jako datę rozpoczęcia aktualnego okresu rozliczeniowego,
  - d) biorąc za podstawę datę rozpoczęcia okresu rozliczeniowego, sumujemy dni pobytu w okresach, dla których daty na stemplach wjazdowych i wyjazdowych są późniejsze od daty rozpoczęcia okresu rozliczeniowego. Należy pamiętać o wliczeniu do sumy okresu pobytu od dnia z ostatniego stempla wjazdowego do dnia bieżącego. Ustalona tu suma nie może być większa od liczby odczytanej z pola **CZAS POBYTU** **DNI**. Jeśli ustalona suma jest większa – wizę uznajemy za nieważną,

Przykład wyliczenia aktualnego okresu rozliczeniowego

Dzień kontroli pobytu:	05.04.2012
Wiza ważna:	OD 28.12.2010 DO 27.12.2015
Data pierwszego wjazdu:	01.01.2011
Okresy rozliczeniowe:	01.01.2011–30.06.2011 01.07.2011–31.12.2011
Aktualny okres rozliczeniowy:	01.01.2012–30.06.2012

- 3) sprawdzić typ wizej. Wiza typu A zezwala jej posiadaczowi na pobyt jedynie w strefie tranzytowej lotniska. Pobyt poza tą strefą wymaga posiadania wizej typu C,

- 4) sprawdzić liczbę wjazdów:
  - a) odczytać wpis z pola **LICZBA WJAZDÓW**,
  - b) ustalić datę pierwszego wjazdu z najstarszego stempla wjazdowego na obszar Schengen w okresie ważności wizy,
  - c) policzyć od tego momentu liczbę wbitych stempli wjazdowych do dnia bieżącego,
  - d) porównać ze sobą obie liczby. Jeśli liczba policzonych wjazdów jest większa od zadeklarowanych w wizie – wiza jest nieważna,
- 5) sprawdzić zgodność numeru paszportu:
  - a) odczytać wpis z pola **NUMER PASZPORTU**,
  - b) porównać odczytany numer z numerem dokumentu podróży. Wiza jest ważna jedynie w dokumencie podróży o zgodnym numerze.

Fot. 20. i 21. Przykłady wiz jednolitych o ograniczonej ważności terytorialnej nieważnych na terytorium Polski

Źródło: materiały własne autora.

2.3. Pobyt cudzoziemców w ramach ruchu wizowego – wiza krajowa typu D

Cudzoziemcy posiadający ważną wizę długoterminową typu D wydaną przez jedno z państw członkowskich mogą na podstawie tego dokumentu oraz ważnego dokumentu podróży swobodnie przemieszczać się po terytoriach innych państw obszaru Schengen przez okres nieprzekraczający trzech miesięcy w ciągu każdego sześciomiesięcznego okresu, z zastrzeżeniem, że spełniają warunki wjazdu określone w art. 5 ust. 1 lit. a), c) i e) *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen)* oraz nie znajdują się w krajowym wykazie wpisów do celów odmowy wjazdu danego państwa członkowskiego.

Wykonując kontrolę legalności pobytu cudzoziemca na podstawie wizej krajowej typu D, należy kolejno:

- 1) dla wizej wydanej przez polski podmiot:
  - a) sprawdzić jej ważność terminową przez odczyt wpisów z pól **OD** i **DO**, okres tak ustalony jest okresem ważności wizej i podczas jego trwania cudzoziemiec ma prawo nieprzerwanie przebywać na obszarze Polski,
- 2) dla wizej wydanej przez inny kraj obszaru Schengen:
  - a) sprawdzić jej ważność terminową przez odczyt wpisów z pól **OD** i **DO**,
  - b) ustalić datę pierwszego wjazdu na terytorium innego kraju Schengen niż ten, który wydał wizę D (data ta nigdzie nie jest udokumentowana),
  - c) ustalić, czy od dnia powyższego wjazdu minęło sześć miesięcy. Jeśli minęło, wyliczyć datę rozpoczęcia się aktualnego sześciomiesięcznego okresu rozliczeniowego. Jeśli nie minęło, przyjmuje się datę tego wjazdu jako datę rozpoczęcia aktualnego okresu rozliczeniowego,
  - d) biorąc za podstawę datę rozpoczęcia okresu rozliczeniowego, należy zsumować dni pobytu na obszarze innych państw Schengen, poza obszarem państwa będącego wystawcą wizej. Ustalona tak suma nie może być większa od 90, jeśli jest większa – pobyt jest nielegalny.

Niestety, wyliczenie opisanej powyżej sumy jest niemożliwe ze względu na to, że granice wewnętrzne są otwarte i nie są wbijane stemple graniczne.

W praktyce niemożliwe jest także, jak to podano wyżej, potwierdzenie daty pierwszego wjazdu na obszar innego państwa Schengen niż to, które wydało wizę typu D.

W powyższych realiach pozostaje jedynie sprawdzenie terminu ważności wizej. Jeśli okres jej ważności minął – pobyt cudzoziemca uznajemy za nielegalny.

2.4. Pobyt cudzoziemców, którym wydano pozwolenie pobytowe

Cudzoziemcy posiadający ważny dokument pobytowy wydany przez jedno z państw członkowskich mogą na podstawie tego dokumentu oraz ważnego dokumentu podróży swobodnie przemieszczać się po terytoriach innych państw obszaru Schengen przez okres nieprzekraczający trzech miesięcy w ciągu każdego sześciomiesięcznego okresu, z zastrzeżeniem że spełniają warunki wjazdu określone w art. 5 ust. 1 lit. a), c) i e) *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen)* oraz nie znajdują się w krajowym wykazie wpisów do celów odmowy wjazdu danego państwa członkowskiego.

Wykonując kontrolę legalności pobytu cudzoziemca na podstawie pozwolenia pobytowego, należy kolejno:

- 1) dla pozwolenia pobytowego wydanego przez polski podmiot:
  - a) sprawdzić jego ważność terminową przez odczyt wpisu z pola **DATA UPŁYWU WAŻNOŚCI** z dokumentu wykonanego według wzoru jednolitego (karty pobytu) albo pola o podobnym znaczeniu w przypadku dokumentu pobytowego innego wzoru. Do tak ustalonej daty cudzoziemiec ma prawo nieprzerwanie przebywać na obszarze Polski. Jeśli termin ważności upłynął – pobyt jest nielegalny,
- 2) dla pozwolenia pobytowego wydanego przez inny kraj obszaru Schengen:
  - a) sprawdzić jego ważność terminową przez odczyt wpisu z pola **DATA UPŁYWU WAŻNOŚCI** dla dokumentu wykonanego według wzoru jednolitego lub pola o podobnym znaczeniu w przypadku dokumentów pobytowych innego wzoru. Jeśli termin ważności upłynął – pobyt jest nielegalny,
  - b) ustalić datę pierwszego wjazdu na terytorium innego kraju obszaru Schengen niż ten, który wydał pozwolenie pobytowe (data ta nigdzie nie jest udokumentowana),
  - c) ustalić, czy od dnia powyższego wjazdu minęło sześć miesięcy. Jeśli minęło, wyliczyć datę rozpoczęcia się aktualnego sześciomiesięcznego okresu rozliczeniowego. Jeśli nie minęło – przyjmuje się datę tego wjazdu jako datę rozpoczęcia aktualnego okresu rozliczeniowego,
  - d) biorąc za podstawę datę rozpoczęcia okresu rozliczeniowego, należy zsumować dni pobytu w innych państwach obszaru Schengen, poza państwem będącym wystawcą pozwolenia pobytowego. Ustalona tu suma nie może być większa od 90, jeśli jest większa – pobyt jest nielegalny.

Niestety, wyliczenie opisanej powyżej sumy jest w praktyce niemożliwe ze względu na to, że granice wewnętrzne są otwarte i nie są wbijane stemple graniczne.

Niemożliwe jest także, jak to podano wyżej, potwierdzenie daty pierwszego wjazdu na obszar innego państwa obszaru Schengen niż to, które wydało pozwolenie pobytowe.

W powyższych realiach pozostaje jedynie sprawdzenie terminu ważności pozwolenia pobytowego. Jeśli okres jego ważności minął – pobyt cudzoziemca uznajemy za nielegalny.

2.5. Pobyt cudzoziemców w ramach małego ruchu granicznego

Mieszkańcy strefy przygranicznej, posiadający zezwolenie wydane przez właściwe organy Rzeczypospolitej Polskiej, mogą wjeżdżać do strefy przygranicznej Rzeczypospolitej Polskiej, przebywać w niej i wyjeżdżać z niej, jeżeli:

- przedstawiają ważne zezwolenie,

- nie są osobami, wobec których dokonano wpisu do celów odmowy wjazdu w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS),
- nie są uważani za osoby stanowiące zagrożenie bezpieczeństwa wewnętrznego, porządku publicznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej ani też żadnego innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a w szczególności nie dokonano wobec nich, na tej samej podstawie, wpisu do celów odmowy wjazdu w krajowych bazach danych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Wykonując kontrolę legalności pobytu cudzoziemca na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego, należy kolejno:

- sprawdzić jego ważność terminową przez odczyt wpisu z pola **TERMIN WAŻNOŚCI** umieszczonego na odwrocie zezwolenia. Jeśli termin ważności upłynął – pobyt jest nielegalny,
- skontrolować, czy cudzoziemiec nie przekroczył granicy strefy małego ruchu granicznego,
- skontrolować czas pobytu w Polsce.

Zezwolenie uprawnia jego posiadacza do przekraczania wspólnej granicy oraz nieprzerwanego pobytu w polskiej strefie przygranicznej:

- do 60 dni od dnia przekroczenia granicy polsko-ukraińskiej,
- do 30 dni od dnia przekroczenia granicy polsko-rosyjskiej,

a przy pobytach krótszych – nie więcej niż łącznie 90 dni w okresie każdego sześciu miesięcy liczonych od dnia pierwszego przekroczenia granicy.

Kontrola czasu pobytu cudzoziemca jest możliwa jedynie przy wsparciu Straży Granicznej. Przyczyną takiego stanu jest fakt, iż umowy o małym ruchu granicznym nie przewidują stemplowania dokumentów podróży podczas przekraczania granicy.

Straż Graniczna rejestruje fakty przekroczenia granicy państwowej w ramach małego ruchu granicznego w systemie Odprawa. System ten zawiera pełen zakres danych niezbędnych do kontroli czasu pobytu.

Zgodnie z umową pomiędzy Polską a Rosją cudzoziemiec ma możliwość w szczególnych przypadkach przebywać dłużej lub przebywać poza strefą przygraniczną:

- jeżeli mieszkaniec rosyjskiej strefy przygranicznej, podczas pobytu w polskiej strefie przygranicznej, nie ma możliwości opuszczenia jej w czasie określonym przepisami umowy na skutek potwierdzonych dokumentami lub uwiarygodnionych w inny sposób okoliczności wywołanych siłą wyższą, może on przebywać w polskiej strefie przygranicznej do czasu ustąpienia tych okoliczności pod warunkiem powiadomienia o tym fakcie Straży Granicznej,
- mieszkaniec rosyjskiej strefy przygranicznej, którego zezwolenie lub ważny dokument podróży został utracony, uszkodzony lub zniszczony w czasie pobytu w polskiej strefie przygranicznej, zobowiązany jest niezwłocznie powia-

domić o tym fakcie Straż Graniczną, która wydaje zaświadczenie potwierdzające fakt takiego zgłoszenia. W celu uzyskania nowego dokumentu podróży osoba taka ma prawo udania się wraz z zaświadczeniem do najbliższego rosyjskiego urzędu konsularnego lub przedstawicielstwa dyplomatycznego, także w przypadku, gdy siedziba takiej placówki mieści się poza strefą przygraniczną.

Uwaga! Jeśli cudzoziemiec ma dwa dokumenty: zezwolenie na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego i ważną wizę, a wjazd nastąpił na podstawie zezwolenia, cudzoziemiec może przebywać jedynie na obszarze strefy małego ruchu granicznego. Pobyt poza tą strefą jest nielegalny mimo posiadania ważnej wizy.

2.6. Pobyt cudzoziemców będących członkami załóg statków morskich

Cudzoziemcy będący członkami załóg statków morskich przyplływających do polskich portów morskich mogą przekroczyć granicę w celu zejścia na ląd i **pobytu w granicach miasta portowego**, jeśli posiadają:

- ważny dokument podróży oraz
- przepustkę wydaną przez komendanta placówki Straży Granicznej.

Są oni zwolnieni z obowiązku posiadania wiz.

Przepustkę wydaje, odmawia jej wydania lub unieważnia komendant placówki Straży Granicznej. Przepustkę wydaje się cudzoziemcowi na wniosek złożony przez armatora lub kapitana statku morskiego albo upoważnionego agenta występującego w jego imieniu.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 lutego 2009 r. w sprawie wzoru formularza wniosku o wydanie lub przedłużenie przepustki oraz wzoru przepustki dla członków załóg statków morskich prezentuje wzór takiej przepustki.

WZÓR PRZEPUSTKI

.....
pieczęć placówki Straży Granicznej
(stamp of Post of Border Guard)

PRZEPUSTKA Nr
(shore leave pass No)

Imię (imiona) i nazwisko członka załogi statku morskiego: .....
(Name (names) and surname of crew member of the vessel:)

Nazwa statku morskiego: .....
(Vessel's name:)

Dokument podróży członka załogi statku morskiego: .....
(Crewmember's travel document:)

nazwa ..... **seria** ..... **numer** .....
(name) (serial No) (No)

Przepustka jest ważna: ..... **od** ..... **do** .....
(Shore leave pass is valid:) (from) (to)

Okaziciel przepustki jest upoważniony do zejścia na ląd i pobytu w granicach miasta,
(Holder of shore leave pass is authorized to leave on shore and stay, in the limits of the city,
podczas postoju statku w: .....
during the vessel is staying in the:)
nazwa miasta (stoczni, przystani)
(name of the city of port (shipyard, harbour))

.....
Data wystawienia
(Date of issue)

.....
Stempel kontrolerski, imię, nazwisko i podpis
oraz stanowisko służbowe wystawiającego przepustkę
(Border stamp and signature of Border
Guard officer issuing shore leave pass)

Przedłużenie przepustki: ..... **od** ..... **do** .....
(Extention of shore leave pass:) (from) (to)

.....
Data przedłużenia
(Date of extention)

.....
Stempel kontrolerski, imię, nazwisko i podpis
oraz stanowisko służbowe przedłużającego przepustkę
(Border stamp and signature of Border
Guard officer extending shore leave pass)

Uwaga: Przepustka jest ważna tylko z ww. dokumentem podróży.
(Remark: Shore leave pass is valid only with above mentioned travel document.)

Przepustka podlega zwrotowi do organu wydającego.
(The shore leave pass should be returned to the Border Guard post.)

Fot. 22. Wzór przepustki członka załogi statku morskiego

Źródło: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 lutego 2009 r. w sprawie wzoru formularza wniosku o wydanie lub przedłużenie przepustki oraz wzoru przepustki dla członków załóg statków morskich.

W przepustce zamieszcza się:

- imię (imiona) i nazwisko członka załogi statku morskiego,
- nazwę i numer dokumentu podróży, którym legitymuje się członek załogi statku morskiego,
- nazwę statku morskiego,
- nazwę portu (stoczni, przystani),
- datę wystawienia przepustki oraz okres jej ważności,
- odcisk stempla kontrolerskiego i podpis wystawiającego przepustkę,

- informację, że przepustka jest ważna tylko z dokumentem podróży i upoważnia jej posiadacza do przebywania w obrębie miasta portowego.

Przepustkę wydaje się na okres postoju statku morskiego w porcie wskazany we wniosku o wydanie przepustki. Przepustka jest wydawana na okres nie dłuższy niż 15 dni. W przypadku nieprzewidzianego przedłużenia się okresu postoju statku morskiego komendant placówki Straży Granicznej może przedłużyć ważność przepustki na okres wskazany we wniosku o przedłużenie przepustki, nie dłuższy niż 15 dni.

2.7. Pobyt cudzoziemców będących członkami załóg statków powietrznych

Członkowi załogi lotniczej statku powietrznego wykonującemu czynności zarobkowe na rzecz przewoźnika na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej wydaje się Certyfikat Członka Załogi – Crew Member Certificate (CMC).

Crew Member Certificate uprawnia jego posiadacza do przekraczania polskiej granicy państwowej w obszarze lotniczego przejścia granicznego w ramach wykonywania obowiązków służbowych członka załogi statku powietrznego oraz potwierdza tożsamość osoby w nim wskazanej w zakresie danych, jakie ten dokument zawiera. Crew Member Certificate wydaje się na czas określony.

Posiadacze Crew Member Certificate są zwolnieni z obowiązku posiadania wiz. *Zarządzenie nr 4 Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie procedur stosowanych przy wydawaniu Certyfikatu Członka Załogi – Crew Member Certificate – CMC* zawiera wzór wydawanego w Polsce certyfikatu.

Fot. 23. i 24. Certyfikat Członka Załogi – wzór polskiego dokumentu – awers i rewers

Źródło: *Zarządzenie nr 4 Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie procedur stosowanych przy wydawaniu Certyfikatu Członka Załogi – Crew Member Certificate – CMC.*

Konsekwencje nielegalności pobytu cudzoziemca

Na podstawie przepisów *Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach*, jeśli w wyniku realizacji kontroli legalności pobytu funkcjonariusz stwierdzi jego nielegalność, wobec cudzoziemca mogą zostać podjęte m.in. następujące działania:

- a) cudzoziemcowi wydaje się decyzję o wydaleniu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 88), jeżeli:
  - przebywa na tym terytorium bez ważnej wizy, jeżeli jest wymagana, lub innego ważnego dokumentu uprawniającego do wjazdu i pobytu na tym terytorium,
  - nie opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po wykorzystaniu dopuszczalnego czasu pobytu na terytorium państw obszaru Schengen przez trzy miesiące w okresie sześciu miesięcy liczonych od dnia pierwszego wjazdu,
  - przebywa poza strefą przygraniczną, w której zgodnie z zezwoleniem na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego może przebywać,
  - przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po upływie okresu pobytu, do którego był uprawniony na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego,
- b) w przypadkach, o których mowa m.in. w poprzednim punkcie, cudzoziemiec może być zobowiązany do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie od 7 do 30 dni, gdy z okoliczności sprawy wynika, że dobrowolnie wykona ten obowiązek (art. 97),
- c) cudzoziemiec, wobec którego zachodzą okoliczności uzasadniające wydanie decyzji o wydaleniu, może być zatrzymany na okres nie dłuższy niż 48 godzin. Zatrzymania cudzoziemca dokonuje Straż Graniczna lub Policja (art. 101),
- d) cudzoziemiec podlega karze grzywny (art. 148).

Niezwłocznie po przeprowadzeniu kontroli:

  - a) w przypadku stwierdzenia nielegalnego pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej policjant sporządza protokół kontroli,
  - b) w przypadku stwierdzenia legalności pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej policjant odnotowuje w notatniku służbowym fakt przeprowadzenia kontroli albo sporządza notatkę. Policjant sporządza notatkę w szczególności w przypadku, gdy w przeprowadzeniu kontroli bierze udział tłumacz. W przypadku gdy kontrolą objęto więcej niż jednego cudzoziemca, można sporządzić jedną notatkę obejmującą wszystkich kontrolowanych cudzoziemców.

3. Kontrola pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin

Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin określa zasady i warunki wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytu oraz wyjazdu z tego terytorium:

- 1) obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej,
- 2) obywateli państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,
- 3) obywateli Konfederacji Szwajcarskiej,
- 4) członków rodzin obywateli, o których mowa powyżej, którzy do nich dołączają lub z nimi przebywają.

Obywatel Unii Europejskiej – cudzoziemcem jest:

- a) obywatel państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- b) obywatel państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,
- c) obywatel Konfederacji Szwajcarskiej.

Obecnie oznacza to, iż status obywatela Unii Europejskiej – cudzoziemca posiadają: obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej oraz obywatele Norwegii, Islandii, Liechtensteinu i Szwajcarii.

Członkiem rodziny – cudzoziemcem jest:

- a) małżonek obywatela Unii Europejskiej,
- b) bezpośredni zstępny (dziecko) obywatela Unii Europejskiej, lub jego małżonka, w wieku do 21 lat, lub pozostający na utrzymaniu obywatela Unii Europejskiej lub jego małżonka,
- c) bezpośredni wstępny (rodzic) obywatela Unii Europejskiej lub jego małżonka, pozostającego na utrzymaniu obywatela Unii Europejskiej lub jego małżonka,
- d) obywatel Unii Europejskiej może wjechać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i tu przebywać na podstawie ważnego dokumentu podróży lub innego ważnego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość i obywatelstwo.

Członek rodziny nie będący obywatelem Unii Europejskiej może wjechać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i tu przebywać na podstawie ważnego dokumentu podróży oraz wizy, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

Członkowi rodziny nie będącemu obywatelem Unii Europejskiej wydaje się wizę Schengen (typu C) lub wizę krajową (typu D) w celu dołączenia do obywatela państwa członkowskiego lub przebywania z nim.

Obowiązek posiadania wizy nie dotyczy:

- 1) obywatela państwa, wobec którego stosuje się częściowe lub całkowite zniesienie obowiązku wizowego,
- 2) członka rodziny nie będącego obywatelem Unii Europejskiej, posiadającego:
  - a) wydany przez inne państwo Unii Europejskiej lub jedno ww. ważny dokument odpowiadający:
    - karcie pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej,
    - karcie stałego pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej,
  - b) wydaną w Polsce:
    - ważną kartę pobytu wydaną na podstawie *Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach*,
    - kartę pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej,
    - kartę stałego pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej.

Obywatel Unii Europejskiej i członek rodziny nie będący obywatelem Unii Europejskiej może przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej według podanych dotychczas reguł przez okres do trzech miesięcy bez konieczności uzyskiwania dodatkowych zezwoleń lub wypełniania innych obowiązków, poza obowiązującym do r. 2014 obowiązkiem meldunkowym.

W omawianym okresie:

- obywatel Unii Europejskiej jest obowiązany posiadać ważny dokument podróży albo inny ważny dokument potwierdzający jego tożsamość i obywatelstwo,
- członek rodziny nie będący obywatelem Unii Europejskiej jest obowiązany posiadać ważny dokument podróży.

Jeżeli pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej trwa przez okres dłuższy niż trzy miesiące:

- obywatel Unii Europejskiej jest obowiązany zarejestrować swój pobyt,
- członek rodziny nie będący obywatelem Unii Europejskiej jest obowiązany uzyskać kartę pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej.

Fot. 25. Zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu obywatela Unii Europejskiej

Źródło: za: Urząd Wojewódzki w Gdańsku.

Fot. 26. Karta pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej

Źródło: Centrum Personalizacji Dokumentów MSW.

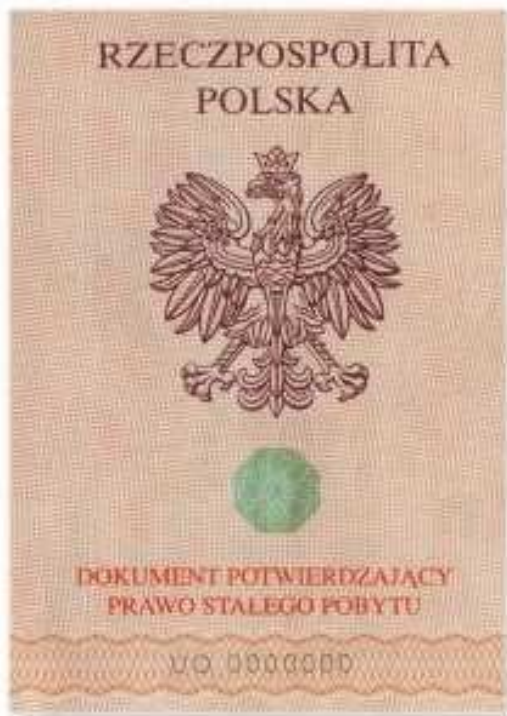
Obywatelowi Unii Europejskiej, którego pobyt został zarejestrowany, wydaje się zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu obywatela Unii Europejskiej.

Członek rodziny nie będący obywatelem Unii Europejskiej jest obowiązany posiadać kartę pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej, która potwierdza jego prawo do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i uprawnia wraz z ważnym dokumentem podróży do wielokrotnego przekraczania granicy bez wizy.

Po upływie pięciu lat nieprzerwanego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatel Unii Europejskiej nabywa prawo stałego pobytu, a członek rodziny nie będący obywatelem Unii Europejskiej nabywa prawo stałego pobytu po upływie pięciu lat nieprzerwanego pobytu w Polsce z obywatelem Unii Europejskiej.

Obywatelowi Unii Europejskiej, który nabył prawo stałego pobytu, wydaje się dokument potwierdzający prawo stałego pobytu.

Członek rodziny nie będący obywatelem Unii Europejskiej, który nabył prawo stałego pobytu, jest obowiązany uzyskać kartę stałego pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej.

Fot. 27. Dokument potwierdzający prawo stałego pobytu

Źródło: Centrum Personalizacji Dokumentów MSW.

28. Karta stałego pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej

Źródło: Centrum Personalizacji Dokumentów MSW.

Członek rodziny obywatela Unii Europejskiej jest obowiązany posiadać kartę stałego pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej, która potwierdza jego prawo do stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz uprawnia wraz z ważnym dokumentem podróży do wielokrotnego przekraczania granicy bez wizy.

Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin

Art. 81. Kto:

- 1) nie dopełnia obowiązku zarejestrowania pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - 2) uchyla się od obowiązku posiadania albo wymiany karty pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej lub karty stałego pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej,
  - 3) wbrew obowiązkowi nie zwraca karty pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej, dokumentu potwierdzającego prawo stałego pobytu lub karty stałego pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej
- podlega karze grzywny.

Rozpatrzmy przykładowo sytuację prawną związaną z pobytem na terytorium Polski dwu kobiet, obywaterek Rosji:

- 1) kobiety niezamężnej, nie mającej powiązań rodzinnych z obywatelami Unii Europejskiej,
- 2) kobiety będącej żoną obywatela niemieckiego, która przybyła do Polski z mężem lub przybywa do Polski w celu dołączenia do męża przebywającego aktualnie w Polsce jako obywatel Unii Europejskiej.

Obie kobiety wjechały na terytorium Polski na podstawie ważnej przez trzy miesiące wizy Schengen typu C i nielegalnie przedłużyły swój pobyt poza okres jej ważności.

Pierwsza kobieta podlega przepisom *Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach*, która w powyższej sytuacji przewiduje możliwość:

- a) wydania decyzji o wydaleniu z terytorium Polski (art. 88),
- b) wydania decyzji o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium Polski (art. 97),
- c) zatrzymania osoby (art. 101).

Druga kobieta podlega przepisom *Ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin*, która w powyższej sytuacji przewiduje możliwość ukarania jedynie karą grzywny. Gdyby ta kobieta przebywała w Polsce bez swego męża, podlegałaby przepisom *Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach*.

Rozpatrzmy jeszcze jedną przykładową sytuację. Przepisom, której z dwu omawianych ustaw podlega obywatelka Rosji, żona polskiego obywatela podczas jej pobytu w Polsce?

Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami prawa członek rodziny obywatela Polski nie jest traktowany jak członek rodziny obywatela Unii Europejskiej. W Polsce kwestie pobytu obywateli Unii Europejskiej oraz członków ich rodzin reguluje ww. *Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r.*, która wprowadza do polskiego porządku prawnego przepisy *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich*.

**Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38/WE
z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii
i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się
i pobytu na terytorium państw członkowskich**

Art. 3. 1. Niniejszą dyrektywę stosuje się w odniesieniu do wszystkich obywateli Unii, którzy przemieszczają się do innego Państwa Członkowskiego lub przebywają w innym Państwie Członkowskim niż Państwo Członkowskie, którego są obywatelami, oraz do członków ich rodziny, jak zdefiniowano w art. 2 ust. 2, którzy im towarzyszą lub do nich dołączają.

Jak wynika jednoznacznie z treści zacytowanej regulacji prawnej, przepisy *Dyrektywy* nie mają zastosowania do obywateli Polski oraz członków ich rodzin, którzy przybywają do Polski lub przebywają w naszym kraju. Przepisy *Dyrektywy* będą miały zastosowanie, jeżeli obywatel Polski będzie przemieszczał się wraz z członkiem swojej rodziny do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Z uwagi na powyższe, zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami, do członków rodziny obywateli Polski mają zastosowanie przepisy *Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach*.

Załączniki

Załącznik 1

Wykaz krajów o ruchu bezwizowym z obszarem Schengen (według stanu na r. 2012)

Z obowiązku posiadania wizy przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw obszaru Schengen zwolnieni są obywatele państw wymienionych w załączniku II Rozporządzenia Rady Wspólnoty Europejskiej nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniałe kraje trzecie, których obywatele są obowiązani posiadać wizę przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego obowiązku (Dz.U. L 81 z 21.3.2001, s. 1).

Obywatele nw. państw są zwolnieni z obowiązku wizowego do trzech miesięcy:

1. PAŃSTWA:

- Albania (zwolnienie z wymogu posiadania wiz odnosi się jedynie do posiadaczy paszportów biometrycznych),
- Andora,
- Antigua i Barbuda (1),
- Argentyna,
- Australia,
- Wyspy Bahama (1),
- Barbados (1),
- Bośnia i Hercegowina (zwolnienie z wymogu posiadania wiz odnosi się jedynie do posiadaczy paszportów biometrycznych),
- Brazylia,
- Brunei Darussalam,
- była Jugosłowiańska Republika Macedonii (zwolnienie z wymogu posiadania wiz odnosi się jedynie do posiadaczy paszportów biometrycznych (2)),
- Chile,
- Chorwacja,
- Czarnogóra (zwolnienie z wymogu posiadania wiz odnosi się jedynie do posiadaczy paszportów biometrycznych (2)),
- Gwatemala,
- Honduras,
- Izrael,
- Japonia,
- Kanada,
- Korea Południowa,
- Kostaryka,
- Malezja,
- Mauritius (1),

- Meksyk,
- Monako,
- Nikaragua,
- Nowa Zelandia,
- Panama,
- Paragwaj,
- Salwador,
- San Marino,
- Saint Kitts i Nevis (1),
- Seszele (1),
- Serbia (oprócz posiadaczy paszportów serbskich wydanych przez serbską Dyрекcję ds. Koordynacji (w jęz. serbskim: *Koordinaciona uprava*) (2). Zwolnienie z wymogu posiadania wiz odnosi się jedynie do posiadaczy paszportów biometrycznych),
- Singapur,
- Stany Zjednoczone Ameryki Północnej,
- Urugwaj,
- Watykan,
- Wenezuela.

2. SPECJALNE REGIONY ADMINISTRACYJNE CHIŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ:

- Hongkong SAR (3),
- Makao SAR (4).

3. OBYWATELE BRYTYJSCY, KTÓRZY NIE SĄ OBYWATELAMI ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ DO CELÓW PRAWA WSPÓLNOTOWEGO:

- a) Brytyjscy obywatele Hongkongu (ang. *British Nationals (Overseas)*).

4. JEDNOSTKI ORAZ WŁADZE TERYTORIALNE, KTÓRE NIE SĄ UZNAWANE JAKO PAŃSTWA PRZEZ PRZYNAJMNIEJ JEDNO PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE:

- a) Tajwan (zwolnienie z obowiązku wizowego dotyczy wyłącznie posiadaczy paszportów wydanych przez władze Tajwanu, w których figuruje numer dowodu tożsamości).

---

(1) – zwolnienie z obowiązku wizowego będzie miało zastosowanie od dnia wejścia w życie umowy o zwolnieniu z obowiązku wizowego, która zostanie zawarta ze Wspólnotą Europejską,

(2) – zwolnienie z wymogu posiadania wizy odnosi się jedynie do posiadaczy paszportów biometrycznych,

(3) – zwolnienie z wymogu uzyskania wizy stosuje się tylko do posiadaczy paszportu „Hong Kong Special Administrative Region”,

(4) – zwolnienie z wymogu uzyskania wizy stosuje się tylko do posiadaczy paszportu „Região Administrativa Especial de Macau”.

Fot. 29. Sposób znakowania paszportu biometrycznego

Źródło: Centrum Personalizacji Dokumentów MSW.

Załącznik 2

Kodowanie celu wydania wiz

Na naklejce wizowej w polu **UWAGI** zamieszcza się napis **cel wydania:** oraz następujące oznaczenia celu wydania dla wiz Schengen lub wiz krajowych:

- 01** – gdy wiza jest wydawana w celu turystycznym;
- 02** – gdy wiza jest wydawana w celu odwiedzin;
- 03** – gdy wiza jest wydawana w celu udziału w imprezach sportowych;
- 04** – gdy wiza jest wydawana w celu prowadzenia działalności gospodarczej;
- 05** – gdy wiza jest wydawana w celu wykonywania pracy w okresie nieprzekraczającym sześciu miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy, na podstawie oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy, zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy;
- 06** – gdy wiza jest wydawana w celu wykonywania pracy kierowcy wykonującego międzynarodowy transport drogowy;
- 07** – gdy wiza jest wydawana w celu wykonywania pracy na podstawie dokumentów innych niż określone w art. 26 ust. 1 pkt 5 ustawy lub pracy innej niż określona w art. 26 ust. 1 pkt 6 ustawy;
- 08** – gdy wiza jest wydawana w celu prowadzenia działalności kulturalnej lub udziału w konferencjach;
- 09** – gdy wiza jest wydawana w celu wykonywania zadań służbowych przez przedstawicieli organu państwa obcego lub organizacji międzynarodowej;
- 10** – gdy wiza jest wydawana w celu odbycia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo studiów trzeciego stopnia;
- 11** – gdy wiza jest wydawana w celu szkolenia zawodowego;
- 12** – gdy wiza jest wydawana w celu kształcenia się lub szkolenia w innej formie niż określona w art. 26 ust. 1 pkt 10 i 11 ustawy;
- 13** – gdy wiza jest wydawana w celu dydaktycznym;
- 14** – gdy wiza jest wydawana w celu prowadzenia badań naukowych;
- 15** – gdy wiza jest wydawana w celu leczenia;
- 16** – gdy wiza jest wydawana w celu realizacji zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE;
- 17** – gdy wiza jest wydawana w celu dołączenia do obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej lub przebywania z nim;
- 18** – gdy wiza jest wydawana w celu udziału w programie wymiany kulturalnej lub edukacyjnej albo programie pomocy humanitarnej lub programie pracy wakacyjnej, a w przypadku gdy program jest uregulowany umową między-

narodową, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, na naklejce wizowej zamieszcza się także nazwę programu;

- 19** – gdy wiza jest wydawana w celu przyjazdu ze względów humanitarnych, ze względu na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe;
- 20** – gdy wiza jest wydawana w celu innym niż określony w art. 26 ust. 1 pkt 1–26 ustawy.

Na naklejce wizowej w polu **UWAGI** zamieszcza się napis **cel wydania:** oraz następujące oznaczenia celu wydania dla wiz krajowych typu D:

- 21** – gdy wiza jest wydawana w celu udziału w postępowaniu w sprawie o udzielenie azylu;
- 22** – gdy wiza jest wydawana w celu przesiedlenia się jako członek najbliższej rodziny repatrianta;
- 23** – gdy wiza jest wydawana w celu korzystania z uprawnień wynikających z posiadania Karty Polaka;
- 24** – gdy wiza jest wydawana w celu repatriacji;
- 25** – gdy wiza jest wydawana w celu korzystania z ochrony czasowej.

Użyte w objaśnieniach kodów określenie „ustawa” oznacza *Ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach*.

Załącznik 3

Miejsce odczytu elektronicznego

Sekcja ta składa się z dwóch wierszy po 36 znaków każdy.

Pierwszy wiersz: 36 znaków (obowiązkowo)

Pozycja	Liczba znaków	Treść	Szczegóły techniczne
1–2	2	Rodzaj dokumentu	– Pierwszy znak: V – Drugi znak: kod wskazujący kategorię wizy (A, C lub D)
3–5	3	Państwo wydające	Trzyznakowy literowy kod: BEL, CHE, CZE, DNK, D<<, EST, GRC, ESP, FRA, ITA, LVA, LTU, LUX, HUN, MLT, NLD, AUT, POL, PRT, SVN, SVK, FIN, SWE, ISL, NOR
6–36	31	Nazwisko i imię	– Nazwisko powinno być oddzielone od imion dwoma symbolami << – Poszczególne części imienia powinny być oddzielone jednym symbolem < – Miejsca niepotrzebne należy wypełnić symbolem <

Drugi wiersz: 36 znaków (obowiązkowo)

Pozycja	Liczba znaków	Treść	Szczegóły techniczne
1	9	Numer wizy	Jest to numer nadrukowany w prawym górnym rogu naklejki
10	1	Znak kontrolny	Znak ten jest wynikiem złożonego obliczenia opartego na treści poprzedniej pozycji
11	3	Obywatelstwo osoby ubiegającej się o wizę	Kod literowy zgodny z trzyznakowym kodem ICAO
14	6	Data urodzenia	W następującej kolejności RRMMDD: RR = rok (obowiązkowo) MM = miesiąc lub << , jeśli nieznan DD = dzień lub << , jeśli nieznan
20	1	Znak kontrolny	Znak ten jest wynikiem złożonego obliczenia opartego na treści poprzedniej pozycji

21	1	Płeć	F = kobieta M = mężczyzna < = nie określono
22	6	Data upływu ważności wizy	W następującej kolejności: RRRMMDD, bez symboli wypełniających
28	1	Znak kontrolny	Znak ten jest wynikiem złożonego obliczenia opartego na treści poprzedniej pozycji
2	1	Ważność terytorialna	– Na wizie o ograniczonej ważności terytorialnej wstawia się literę T – Na wizie jednolitej wstawia się symbol wypełniający <
30	1	Liczba wjazdów	1, 2 lub M
31	2	Czas trwania pobytu	– Krótki pobyt: liczba dni powinna być wpisana w obszarze do odczytu wzrokowego – Długi pobyt: <<
32	4	Początek okresu ważności	W kolejności MMDD bez symboli wypełniających

Załącznik 4

Aktualizacja wykazu dokumentów pobytowych zgodnie z art. 2 pkt 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) – fragment

ESTONIA

1. Dokumenty pobytowe wydawane zgodnie z jednolitym wzorem.

1) Karta pobytu (wydawana od dnia 1 stycznia 2011 r.):

- Tähtajaline elamisluba kuni pp.kk.aa (dokument pobytowy zezwalający na pobyt czasowy obowiązujący do dnia dd.mm.rr),
- Pikaajaline elanik EÜ (długoterminowy rezydent – WE),
- Tähtajaline elamisõigus kuni pp.kk.aa (pereliige) (zezwolenie na pobyt czasowy obowiązujące do dnia dd.mm.rr (członek rodziny)).

Uwaga: karty pobytu zawierające wspomniane uwagi są wydawane członkom rodziny obywateli UE,

- Alaline elamisõigus (pereliige) (prawo pobytu stałego (członek rodziny)).

Uwaga: karty pobytu zawierające wspomniane uwagi są wydawane członkom rodziny obywateli UE.

W celach podróżnych karta pobytu wydana obywatelowi państwa trzeciego musi być okazywana razem z obowiązującym paszportem.

2) Naklejki na karty pobytu (wydawane do dnia 31 grudnia 2010 r.):

- Tähtajaline elamisluba (dokument pobytowy zezwalający na pobyt czasowy),
- Pikaajalise elaniku elamisluba (długoterminowy rezydent – WE),
- Alaline elamisluba (dokument pobytowy zezwalający na pobyt stały).

Uwaga: dokumenty pobytowe zezwalające na pobyt stały były wydawane do dnia 31 maja 2006 r.

2. Wszystkie pozostałe dokumenty wydawane obywatelom państw trzecich równoważne z dokumentami pobytowymi:

1) Dokumenty pobytowe wydawane w formie krajowego dokumentu tożsamości, które obejmują specjalne odniesienie do rodzaju dokumentu pobytowego (wydawane od dnia 28 lutego 2002 r.):

- Tähtajaline elamisluba kehtivusega kuni pp.kk.aa (dokument pobytowy zezwalający na pobyt czasowy obowiązujący do dnia dd.mm.rr).

Uwaga: dokumenty pobytowe zezwalające na pobyt czasowy w formie krajowego dokumentu tożsamości były wydawane do dnia 31 grudnia 2010 r.,

- Pikaajaline elanik EÜ (długoterminowy rezydent – WE).

Uwaga: dokumenty pobytowe zezwalające na pobyt długoterminowy w formie krajowego dokumentu tożsamości były wydawane do dnia 31 grudnia 2010 r.,

- Alaline elamisluba (dokument pobytowy zezwalający na pobyt stały).

Uwaga: dokumenty pobytowe zezwalające na pobyt stały były wydawane do dnia 31 maja 2006 r.,

— Tähtajaline elamisõigus kuni pp.kk.aaaa (zezwolenie na pobyt czasowy obowiązujące do dnia dd.mm.rr).

Uwaga: dokumenty tożsamości zawierające wspomniane uwagi są wydawane obywatelom UE oraz członkom rodziny obywateli UE. PL C 201/14 Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 8.7.2011,

— Alaline elamisõigus (prawo stałego pobytu).

Uwaga: dokumenty tożsamości zawierające wspomniane uwagi są wydawane obywatelom UE oraz członkom rodziny obywateli UE.

W celach podróży dokument tożsamości wydany obywatelowi państwa trzeciego musi być okazywany razem z obowiązującym paszportem.

Począwszy od dnia 1 stycznia 2011 r., obywatele państw trzecich oraz członkowie rodziny obywateli UE otrzymują dokumenty pobytowe (wydawane do dnia 31 grudnia 2010 r. w formie krajowych dokumentów tożsamości) jedynie w formie kart pobytowych.

2) Legitymacje dyplomatyczne i służbowe wydawane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych:

— Diplomaadikaart (dyplomatyczny dowód tożsamości),

— Kategoria A – szef misji i członkowie jego rodziny; koloru niebieskiego,

— Kategoria B – dyplomata i członek jego rodziny; koloru niebieskiego,

— Teenistuskaart (legitymacja służbowa),

— Kategoria C – pracownik administracyjny i członek jego rodziny; koloru czerwonego,

— Kategoria D – członek personelu obsługi i członek jego rodziny; koloru zielonego,

— Kategoria E – prywatna służba domowa; koloru zielonego,

— Kategoria F – pracownik miejscowy; koloru zielonego,

— Kategoria HC – konsul honorowy; koloru szarego.

Od autora

Przykład dokumentu pobytowego zaliczanego do grupy drugiej: legitymacja służbowa (Teenistuskaart) kategoria D – członek personelu obsługi i członek jego rodziny; kolor zielony.

Fot. 30. Teenistuskaart – kategoria D, zielona

Źródło: www.prado.consilium.europa.eu, według stanu na 31 maja 2012 r.

Posiadacz tego rodzaju dokumentu oraz ważnego dokumentu podróży może swobodnie przemieszczać się po terytoriach innych państw członkowskich niż Estonia przez okres nieprzekraczający trzech miesięcy w ciągu każdego sześciomiesięcznego okresu.

Załącznik 5

Przykład analizy legalności pobytu

Założenie: W dniu 12.06.2012 r. kontroli legalności pobytu poddawany jest obywatel USA. Posiada on paszport bez wizy Schengen z następującymi stemplami obszaru Schengen:

wjazd 01.11.2011 r.

wyjazd 08.11.2011 r.

wjazd 01.03.2012 r.

Pytanie: Czy pobyt cudzoziemca jest legalny?

Przebieg analizy:

- Czy obywatele USA objęci są ruchem bezwizowym?
Odpowiedź: Tak
- Jaka jest data na najstarszym stemplu wjazdowym do obszaru Schengen?
Odpowiedź: 01.11.2011 r.
- Czy minęło od tej daty 6 miesięcy?
Odpowiedź: Minęło.
- Jaki jest zakres czasowy aktualnego okresu rozliczeniowego?
Odpowiedź: W omawianym przykładzie mamy następujące okresy rozliczeniowe:
okres 1 01.11.2011 – 30.04.2012
okres 2 01.05.2012 – 31.10.2012
Drugi okres rozliczeniowy jest okresem aktualnym.
- Czy w okresach rozliczeniowych cudzoziemiec nie przekroczył 90 dni pobytu?
Odpowiedź: W pierwszym okresie cudzoziemiec przebywał na obszarze Schengen 69 dni. W drugim okresie (aktualnym) do dnia kontroli przebywa 43 dni.
- Czy pobyt jest legalny?
Odpowiedź: Pobyt jest legalny. Cudzoziemiec podczas pierwszego okresu rozliczeniowego nie przekroczył 90 dni pobytu na obszarze Schengen, więc w dniu 30.04.2012 r. nie musiał opuszczać tego obszaru. W dniu 01.05.2012 r. rozpoczął się dla niego nowy okres rozliczeniowy. W nowym okresie rozliczeniowym pobyt na dzień kontroli nie przekroczył 90 dni. Czas ostatniego pobytu co prawda przekroczył wymiar 90 dni, ale pobyt ten rozliczany jest w ramach dwu okresów rozliczeniowych.

Wykaz fotografii

Fot. 1.	Formularz wizy jednolitej	8
Fot. 2 i 3.	Dokument pobytowy wydawany obywatelom państw trzecich w formacie ID 1 – awers i rewers	11
Fot. 4. i 5.	Dokument pobytowy wydawany obywatelom państw trzecich w formacie ID 2 – awers i rewers	12
Fot. 6.	Logo nanoszone na pozwolenia pobytowe według jednolitego wzoru	12
Fot. 7. i 8.	Karta pobytu – awers i rewers	14
Fot. 9.	Strefa małego ruchu granicznego między Polską a Ukrainą	15
Fot. 10. i 11.	Zezwolenie na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego – awers i rewers	16
Fot. 12.	Strefa małego ruchu granicznego między Polską a Rosją	17
Fot. 13.–15.	Stemple wjazdowe na obszar państw Schengen	19
Fot. 16.–19.	Stemple wjazdowe z obszaru państw Schengen	19
Fot. 20. i 21.	Przykłady wiz jednolitych o ograniczonej ważności terytorialnej nieważnych na terytorium Polski	21
Fot. 22.	Wzór przepustki członka załogi statku morskiego	26
Fot. 23. i 24.	Certyfikat Członka Załogi – wzór polskiego dokumentu – awers i rewers	27
Fot. 25.	Zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu obywatela Unii Europejskiej	31
Fot. 26.	Karta pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej	31
Fot. 27.	Dokument potwierdzający prawo stałego pobytu	32
Fot. 28.	Karta stałego pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej	32
Fot. 29.	Sposób znakowania paszportu biometrycznego	37
Fot. 30.	Teenistuskaart – kategoria D, zielona	44
Fot. 31.	Formularz wizy jednolitej	46

Bibliografia

Konwencja wykonawcza do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.Urz. Wspólnot Europejskich L 239/19 z 22 września 2000 r.).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG oraz 93/96/EWG (Dz.Urz. UE L 158 z 30 kwietnia 2004 r.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.Urz. UE L 105/1 z 13 kwietnia 2006 r.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (Dz.Urz. UE L 243 z 15 września 2008 r.).

Rozporządzenie Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.Urz. UE L 081 z 21 marca 2001 r.).

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiające jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich (Dz.Urz. UE L 157/1 z 15 czerwca 2002 r.).

Aktualizacja wykazu dokumentów pobytowych zgodnie z art. 2 pkt 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.Urz. UE C 247 z 13 października 2006 r.).

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisana w Kijowie dnia 28 marca 2008 r., oraz Protokół, podpisany w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 r., między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukra-

iny o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 103, poz. 858).

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o zasadach małego ruchu granicznego, podpisana w Moskwie dnia 14 grudnia 2011 r. (Dz.U. z 2012 r. Nr 0, poz. 814).

Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (tekst jednolity: Dz.U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696).

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (tekst jednolity: Dz.U. Nr 128, poz. 1175).

Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (tekst jednolity: Dz.U. Nr 144, poz. 1043).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 lutego 2009 r. w sprawie wzoru formularza wniosku o wydanie lub przedłużenie przepustki oraz wzoru przepustki dla członków załóg statków morskich (Dz.U. Nr 37, poz. 293).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie sposobu przeprowadzania kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 207, poz. 1600).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie wiz dla cudzoziemców (Dz.U. Nr 99, poz. 579).

Zarządzenie nr 4 Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie procedur stosowanych przy wydawaniu Certyfikatu Członka Załogi – Crew Member Certificate – CMC (Dz.Urz. ULC Nr 3, poz. 61).

www.eur-lex.europa.eu, według stanu na 31 maja 2012 r.

www.luckkg.polemb.net, według stanu na 31 maja 2012 r.